

I. Czytanie ze zrozumieniem

Domy mężczyzn (zwane też rytualnymi) w całej Melanezji pełniły bardzo ważną funkcję w życiu społecznym prymitywnych wspólnot: ułatwiały korzystne kontakty pomiędzy rodami i solidarność w działaniu. Były rodzajem biesiadnych, przyjacielskich klubów. Znaczą je różne godła-symbole albo zdobione głowy sławnych przodków, wysoko osadzone na żerdziach przy ścianie. We wnętrzu, oprócz przeróżnych pamiątek szczepowych, przechowywane są relikwie-czaszki. Muszle zasklepiają oczodoły, a otwory nosa wypełnia wosk, by z czaszki nie uleciała magiczna moc. W tych domach klubowych skrywane są też talizmany: zespolony śliną popiół ogniska z poprzedniego domu, paznokcie sławnych wojowników wroga (...). A pod chatą, w głębi ziemi, leżą również czaszki. Można je było znaleźć u Kiwaiów, których przy budowie domu obowiązywały wyraźne nakazy: „postaw słup na głowie człowieka puszczy, postaw szczytową ścianę i zabij człowieka puszczy, połóż siano i zabij człowieka puszczy”. (...)

Obok wspomnianych okrutnych praktyk, wyrosłych z zupełnie innego światopoglądu, kultura Melanezji, i w ogóle Oceanii, zawiera społeczne wartości: proste zasady, ciekawe idee, obyczaje, piękne mity oraz tańce. W miejsce prastarej osnowy wzorów życia i wierzeń napływają wciąż nowe, mętne dla tubylców idee, a wraz z nimi bawełniane koszule, żelazne siekiery, wizyty policji i nakazy prawa. Zbyt nagły skok przez tysiąclecia oraz niefortunne metody oświaty powodują, że synowie i wnuki groźnych „łowców głów” długo jeszcze będą żyć na rozdrożu dwóch odmiennych i nieporównywalnych kultur. Zakodowany sposób myślenia – nawet samego wysławiania się – tkwi w nich nadal.

Stanisław Szwarc-Bronikowski,
Poszukiwanie zagubionych światów. „Arkady”, Warszawa 1995, s. 29-30.

1. Prymitywną kulturę Melanezji cechowało:

☐ A) stosowanie narzędzi z żelaza	☐ B) hołdowanie opiekuńczym duchom domów
☐ C) gromadzenie talizmanów	☐ D) szanowanie kobiet

2. Czaszki w kulturze Melanezji były specjalnie preparowane, aby:

- A) znieważać zmarłego przeciwnika
- B) uniemożliwić zmarłemu wieczny odpoczynek
- C) zatrzymać w ich wnętrzu magiczne siły
- D) zachować pamięć o zmarłym

3. Niefortunne zderzenie dwóch kultur w Melanezji jest wynikiem:

- A) błędów w systemie nauczania młodego pokolenia
- B) istnienia w narodzie społecznych wartości
- C) nadmiernego przywiązania do rodzimych tradycji
- D) nagłego napływu obcych wzorów i tendencji

4. Domy mężczyzn w Melanezji służyły:

☐ A) kultywowaniu tradycji	☐ B) plemiennym naradom
☐ C) towarzyskim spotkaniom	☐ D) izolacji przed współplemieńcami

5. W kulturze Melanezji zawierała się:

☐ A) tradycja „łowców głów”	☐ B) wiara w duchy
☐ C) idea wspólnych biesiad	☐ D) zasada współplemiennej solidarności

6. Współczesna kultura Melanezji jest:

☐ A) zamknięta na wpływy z zewnątrz	☐ B) odizolowana od nowinek cywilizacyjnych
☐ C) niechętna tradycjom praojców	☐ D) nasycona pierwiastkami obcymi

II. Nauka o języku

7. Poprawnie zapisano partykułę w zdaniu:

☐ A) Poszedłbyś do kina.	☐ B) Można by to zrobić.
☐ C) Ten sok jest niedobry.	☐ D) Jesteś nie wyższy ode mnie.

8. Partykuła została zastosowana w zdaniu:

- A) Chodźże prędzej. B) Niech on to zrobi.
 C) Pewnie wszyscy już poszli. D) Popatrz teraz.

9. Zaimek przysłowny znajduje się w zdaniu:

- A) On jest najlepszy. B) Zatańcz ze mną.
 C) Nie umiem tak pisać. D) Zostawiłem gdzieś pióro.

10. Przysłowie mówi, że *czas jest najlepszym*:

- A) sprzymierzeńcem B) przyjacielem C) doradcą D) lekarzem

11. Błędnie zastosowano przyimek w zdaniu:

- A) Wyszedł spomiędzy drzew. B) Idę na miasto.
 C) Wyślij list na mój adres. D) To jest dobry czas dla zabaw.

12. Błąd znajduje się w zdaniu:

- A) 3 maj jest dniem wolnym. B) Zrobiłam to niechcąco.
 C) Jestem szybszy jak ty. D) Przeszłam ci wiadomość.

13. Narzędziem mowy jest:

- A) język B) krtąń C) mózg D) podniebienie

14. Głoskę nosową zawiera wyraz:

- A) jabłko B) cień C) wstążka D) wałka

15. Synonimem wyrazu *despotyzm* jest:

- A) dyktatura B) despotyczny C) tyrania D) tolerancja

16. Do zakresu wyrazu *zawód* należy słowo:

- A) marynarz B) zawiedziony C) zawodnik D) nauczyciel

III. Kształcenie literackie i kulturowe:

17. Za twórców filmu uważa się braci:

- A) Grimm B) Lumiere C) Marx D) Wright

18. Mít o lkarze znalazł odbicie w obrazie:

- A) Pietera Bruegela Starszego B) Jana Matejki
 C) Marca Chagalla D) Rafaela Santi

19. Antrakt i foyer to terminy związane z:

- A) malarstwem B) muzyką C) rzeźbą D) teatrem

20. Środkiem stylistycznym jest:

- A) personifikacja B) apostrofa
 C) pytanie retoryczne D) metafora

21. Wiersz biały to wiersz:

- A) zawierający 4 zwrotki B) mający rymy krzyżowe
 C) 13-zgłoskowy D) bezrymowy

22. Prawidłowo zestawiono muzę z jej domeną w szeregu:

- A) Klio - muza historii B) Talia - muza komedii
 C) Terpsychora - muza tańca D) Erato - muza tragedii

23. Leonardo da Vinci namalował obraz pt.:

- A) „Mona Lisa” B) „Poeta”
 C) „Babie lato” D) „Dama z łasiczką”

24. Gotyk w architekturze charakteryzuje się:

- A) witrażami B) małymi, wąskimi okienkami
 C) ciężką, masywną bryłą D) sklepieniem krzyżowo-żebrowym

25. Do zadań Heraklesa należało:

- A) oczyszczenie stajni Augiasza B) zdobycie złotych jabłek Hesperyd
 C) zabicie Minotaura D) sprowadzenie Odyseusza z Troi

26. Średniowieczny rycerz musiał być:

- A) wierny królowi B) bogobojny C) wykształcony D) pracowity